

Οι προκλήσεις του αύριο | naftemporiki.gr

Από την έντυπη έκδοση

Του Αθαν. Χ. Παπανδρόπουλου

Η ταχύτητα σε όλα τα επίπεδα είναι ένα από τα κορυφαία χαρακτηριστικά της εποχής μας και ο αθόρυβος ρόλος της διαμορφώνει συνθήκες που συχνά είναι μη αναστρέψιμες. Για παράδειγμα, στην πρώτη και δεύτερη φάση της βιομηχανικής επανάστασης ο μέσος όρος ζωής ενός βιομηχανικού προϊόντος κυμαινόταν από 3 έως 10 χρόνια. Σήμερα, ο χρόνος αυτός δεν ξεπερνά τη μία εβδομάδα.

Όσο για τις γνώσεις, η σχετική μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας υπογραμμίζει ότι διπλασιάζονται κάθε πέντε χρόνια. Αυτός είναι και ο λόγος που κορυφαίοι στοχαστές δίνουν μεγάλο βάρος στη διά βίου μάθηση, άρα εκπαίδευση. Τη θεωρούν ως απαραίτητο πλέον εργαλείο για την απασχόληση, πράγμα που καθημερινά επιβεβαιώνεται από την πραγματικότητα της αγοράς εργασίας.

Photo

Ο Αθαν. Παπανδρόπουλος

Μέσα λοιπόν σε αυτό το νέο περιβάλλον της ταχύτητας, αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς η αποκαλούμενη κουλτούρα της καινοτομίας, η οποία είναι δυσκολονόητη αλλά επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτική.

Όπως αναφέρει ο Κ. Π. Αναγνωστόπουλος, κουλτούρα της καινοτομίας σημαίνει πειραματισμός, ανακάλυψη, επινόηση, φαντασία, επίλυση προβλημάτων. Πεμπτουσία του οικονομικού δυναμισμού, η γοητεία του καινούργιου εξελίχθηκε σε μαζική φρενίτιδα που, σαρώνοντας αρτηριοσκληρωτικούς θεσμούς και αντιλήψεις, δημιούργησε την καλή οικονομία. Καλή οικονομία είναι εκείνη που παρέχει τις δυνατότητες για την καλή ζωή (ευ ζην, good life), και η καλή ζωή ταυτίζεται με εκείνη την κατάσταση πνευματικής και ψυχικής άνθησης του ατόμου στην οποία το κατευθυντήριο πνεύμα (ο «καλός δαίμονας») είναι η δημιουργικότητα. Εμφανώς ο τόνος δεν δίνεται στην αναγκαία υλική ευημερία αλλά σε ό,τι ευνοεί την ανάπτυξη των ανθρώπινων δυνατοτήτων και την ικανοποίηση από την εργασία.

Έχουμε λοιπόν μπροστά μας ένα νέο παράδειγμα τρόπου ζωής, όπου η ανάπαυση και η διασκέδαση δεν μπορεί να θεωρούνται αυτοσκοπός, αλλά η αναγκαία ανάπαυλα για να επανέλθουμε φρέσκοι στη δημιουργική ζωή. Η παραγωγή μετράει, όχι η ληθαργική

κατανάλωση. Οι άνθρωποι χρειάζεται να εμπλέκονται στην παραγωγή πραγμάτων, να παλεύουν για το καινούργιο. Η αχαλίνωτη κατανάλωση είναι νοσηρή: δεν μπορούμε όλη την ημέρα καθηλωμένοι μπροστά σε μία οθόνη να παίζουμε βιντεοπαιχνίδια, να καταπίνουμε πληροφορίες και εικόνες, να παρακολουθούμε τηλεοπτικές σειρές. Δεν μπορούμε να πηγαίνουμε συνεχώς στο θέατρο και στο γήπεδο. Με άλλα λόγια, ανάγοντας την καινοτομία σε αυτόνομο στόχο και όχι σε μέσο για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, η σύγχρονη οικονομία μάς παρέχει τα μέγιστα οφέλη όχι ως καταναλωτές, αλλά ως παραγωγούς και εργαζόμενους.

Είναι προφανές, όπως γλαφυρά περιγράφει και ο νομπελίστας οικονομολόγος Έντμουντ Φελπς στο βιβλίο του Πρόοδος Για Όλους (εκδόσεις Επίκεντρο), ότι αυτές οι νέες συνθήκες φέρνουν στο προσκήνιο νέους όρους ελευθερίας, επικίνδυνους για αποστειρωμένα πολιτικά συστήματα. Κυρίως, όμως, η κουλτούρα της καινοτομίας έρχεται σε σύγκρουση με τον κορπορατισμό - ήτοι, με συντεχνιακές αρθρώσεις διαπλοκής και διαφθοράς, ιδιαίτερα αναπτυγμένες στην Ευρώπη όπου εξέθρεψαν πολιτικά τέρατα όπως ο φασισμός και ο «μουσολινισμός». Στη δε Ελλάδα, απότοκο του οθωμανικού τύπου κορπορατισμού είναι το οικείο μας πελατειακό κράτος. Αυτό που όλοι χαϊδεύουν έως ότου τους καταβροχθίσει, μαζί με ολόκληρη την ελληνική κοινωνία.

Για λόγους που ο καθένας μπορεί να καταλάβει, πολλοί είναι αυτοί που ομιλούν για ελευθερία, όμως σε λίγους αρέσει το βασικό συστατικό της, που είναι ο ανταγωνισμός. Ο αντικορπορατισμός με άλλα λόγια.

□ Λίαν δημοφιλείς όροι στην τρέχουσα ρητορεία των πολιτικών και οικονομολόγων, η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα πράγματι δεν είναι προσφιλείς σε πολλούς. Αμφότερες σημαίνουν ταξίδι στο ουσιωδώς άγνωστο και ανάληψη κινδύνων που καμία ασφαλιστική εταιρεία δεν δέχεται να ασφαλίσει. Εσφαλμένες αποφάσεις και κακοτυχία μπορούν να φέρουν την προσωπική καταστροφή. Από τον αδυσώπητο ανταγωνισμό, την ανασφάλεια και την εκμετάλλευση εκπήγασε η αντίδραση στον καπιταλισμό.

Όντως, σχεδόν ταυτόχρονα με την ανάδυση της σύγχρονης καπιταλιστικής οικονομίας εμφανίζονται δύο αντίπρωροι άνεμοι - ο σοσιαλισμός και ο κορπορατισμός (συντεχνιασμός). Ο Φελπς αφιερώνει πολλές σελίδες κριτικής στον σοσιαλισμό, πρωτίστως στην ακραία εκδοχή της πλήρους κρατικοποίησης των μέσων παραγωγής και δευτερευόντως στην πιο ήπια των κρατικοποιημένων επιχειρήσεων και του γαλλικού διευθυντισμού (dirigisme). Ο πραγματικός του αντίπαλος, ωστόσο, είναι ο δεσπόζων στην Ευρώπη κορπορατισμός, ο οποίος, με λιγότερο πρωτόγονο τρόπο, επίσης δεν άφησε άθικτη και την αμερικανική οικονομία. Διότι, δημιουργώντας μία ανταγωνιστική της αγοράς παράλληλη οικονομία, αποτελεί πρόσθετη πηγή διακινδύνευσης, άρα περαιτέρω αποθάρρυνσης της καινοτομίας.

Σήμερα, κύρια πηγή του λαϊκισμού και της αγοραφοβίας είναι η μάχη κάποιων πολιτικών κατά του αύριο που αναδύεται. Και που πολύ εύστοχα ο Εντγκάρ Μορέν

αποκαλεί «μετα-ανθρωπότητα» - με ό,τι η λέξη αυτή μπορεί να σημαίνει.

URL:

<http://portal.clipnews.gr/site/shorturl?clipid=143003316>

Keyword: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Date: 2018-08-06, 13:19:55

Source: m.naftemporiki.gr